

Økonomisk vækst eller hvad!

Finanskrisen og EU's gældskrise binder i social dysfunktionel kognitiv adfærd og en simpel forveksling af inflation i priserne på realkapital med vækst.

Forståelsen, for det at penge er gæld, og at flere penge derfor betyder mere gæld, savner udbredelse.

Det er, som om at det fortrænges, at pengene sættes i verden som lån i realkapital, dvs. som mere eller mindre autarke krav på fremtidige ydelser.

Det er, som om at tilvæksten i krav på fremtidige ydelser, penge, er blevet forvekslet med rigdom.

Men verden bliver ikke nødvendigvis rigere, af at den allerede skylder sig selv alt hvad den kan byde på de næste mange år.

Krisen er måske tegn på, at denne vildfarelse og de sidste 30 års misforståede økonomiske politik er ved at miste sit tag.

Krisen er et sundhedstegn, afsløringen af, at den økonomiske vækst over de sidste 30 år var et falsum.

Over de sidste 30 år har en ganske bestemt form for økonomisk tænkning tiltaget sig en stadigt mere dominerende rolle i verdenssamfundet. Og det pengeøkonomiske system har i det hele taget tiltaget sig en stadigt mere afgørende betydning for den måde, som mennesket orienterer sig mod sig selv og sin omverden på.

Det drejer sig om penge, forståelsen for penge og den økonomiske vækst målt i netop penge!

Men hvad er penge? Hvilken vækst kan måles i penge? Er det væksten i pengene selv, dvs. penge som mål for vækst i penge, der måles i penge eller hvad? Og hvad måler pengene, for så vidt som de optræder som mål for økonomisk vækst i pengemængder? Hvis de ikke måler andet end sig selv, så indikerer de for så vidt ikke andet end sig selv, og er på den måde ren selvreference, dvs. de refererer ikke til andet end penge i kraft af sig selv, ved at sætte pris på sig selv, priser på penge målt i pengepriser!

Pengepriserne går op og ned. De er som målebånd udtryk for et endog meget elastisk mål. Som elastisk mål for sig selv, dvs. mål for sig selv som mål, er der tale om endog meget elastiske mål for elastikker. Men hvad måler disse elastikker ellers? Ja man siger, at den økonomiske vækst kan måles i omsætningen, renset for inflation. Og de sidste 30 års fastkurspolitik blev indført under højtidelige

erklæringer om, at det økonomiske system var bedst til at løse alle problemer, og at den økonomiske vækst ville komme af sig selv, hvis bare det fri marked fik lov til at udfolde sig i overensstemmelse med sin egen indre nødvendighed. Det, der er indholdet i den ideologi, der bygger på troen på det fri marked, handler om, at det omgivende samfund skal lade markedets lov gælde. Så vil alt blive godt af sig selv, som konsekvens af markedets naturlov.

Denne ideologi ligger til grund for dyrkelsen af markedet. Ifølge liberalismen så består det politiske systems legitime rolle stort set kun i at sørge for, at markedet fungerer.

Der skal sættes penge i verden. Men pengemængden skal være stabil, således at prisdannelsen sker i overensstemmelse med markedets reelle udbud og efterspørgsel. Forudsætningen, for at pengenes fordeling som priser i systemet, dvs. forudsætningen for at prisdannelsen virker befordrende for den optimale anbringelse af verdens reelle ressourcer, er, at pengene er tilstede i stabile, men kun begrænsede og nødvendige mængder. Det er forudsætningen for, at de fungerer som et gyldigt udtryk for værdierne, de reelle værdier, altså det, som ikke bare er mål for værdier. Det er i hvert fald sådan, at man officielt orienterer sig inden for den økonomiske tænkning, der har præget de sidste 30 års officielle økonomiske politik.

For mere end 30 år siden

I 1970'erne fik man store inflationsrater i verdensøkonomien. Oliekrisen i 1973 satte et dræn ind i den vestlige verdens økonomi med stigende oliepriser, der skyldtes at Opec-landene opdagede, at de kunne få priserne på olie op ved at begrænse udbuddet. Den vestlige verdens økonomi blev drænet for en del af sin likviditet, dvs. pengene gik i højere grad til de olieproducerende lande, der nu tog sig noget bedre betalt for drivmidlet i økonomien.

De vestlige stater kompenserede for disse tab af penge ved at køre med meget store underskud på statens budgetter. Disse underskud blev finansieret af nationalbankerne, der købte statsobligationer op. På den måde satte stater og nationalbanker penge i verden ad libitum. Det, man således oplevede i slutningen af 1970'erne, var, at pengemængden steg drastisk sammen med priserne på almindelige ydelser i økonomien, uden at produktionen steg tilsvarende. Man havde inflation samtidigt med stagnation i økonomien.

Priserne og pengemængderne steg, uden at dette elastiske mål kunne tages som indikation for en tilsvarende stigning i den reelle økonomiske omsætning.

Det blev tilmed hævdet, at de store inflationsrater var en hæmsko for markedets konstruktive funktion. Og fastkurspolitikken blev derfor vedtaget over alt i begyndelsen af 1980'erne. Her hjemme skete det i perioden under Poul Schlütters regeringsførelse.

Fastkurspolitikken blev vedtaget, men hvad dækkede den over?

Siden da har det heddet sig, at det vigtigste i den økonomiske politik var at bekæmpe inflationen.

Er det lykkedes at bekæmpe inflationen? Nej, det er det ikke! Der har været masser af inflation. Men de prisstigninger, der har været, siden fastkurspolitikken blev fast inventar over alt i det globale samfund, realiserede sig som stigende priser på realkapitalen, uden at denne antog større volumen eller produktivt potentiale her i den vestlige verden.

Det, som man omhyggeligt huskede ikke at tale om, både blandt de økonomiske vismænd, i de kommercielle medier og i det politiske system, det var, at man stiltiende havde vedtaget, at der rigtigt gerne måtte være inflation, bare den fandt sted i det, som var forudsætningen for muligheden for at udstede penge som lån i hvad, jo, i allerede skabte pengeværdier.

Fastkurspolitikken dækkede over troen på evige stigninger i priserne på kapital!

En investeret krone i et produktionsapparat, et hus eller i et mere afledt spekulationsobjekt, den registreres i de økonomiske vismænds og hele det politiske systems store regnskab, "som om" den per automatik tilføjer kapitalapparatet en reel værditilvækst med netop en krone. Men det er en dogmatisk og ideologisk dikteret antagelse, at enhver således investeret krone står for en reel værditilvækst i kapitalapparatet. Og det er det, som man skal til at lære nu. Man bliver nødt til at gentænke og revurdere de sidste 30 års økonomiske vækst, dvs. man bliver nødt til at se på den, som det den har været, nemlig gigantiske prisstigninger på et kapitalapparat, der på ingen måde kan siges at være blevet så meget mere værd, som disse mange års proklamerede økonomiske vækstrater skulle indikere.

Markedsværdierne er steget på huse, jord, produktionsanlæg. Huspriserne er mangedoblet i perioden, jordpriserne ligeså. Produktionsanlæggene er i stor stil flyttet til udlandet, hvor de fortsat ejes af vestlig kapital. Men væksten, den reelle produktion er flyttet bort fra vesten, og falder derfor uden for vesten. Selv om størstedelen af omsætningen sker i detail-leddet, i handelsvirksomhederne, reklameindustrien, finanssektoren, i designleddet, i produktudviklingen osv. og selv om disse led fortsat befinder sig i de gamle først industrialiserede lande, så er den egentlige produktion i stor stil flyttet bort fra EU og USA.

Den vestlige verdens sidste aktiv

De først industrialiserede landes primære aktiv er således stille og roligt blevet valutaen. Den amerikanske dollar og Euroen udgør mere end 80% af verdens reservevaluta, og er den vestlige verdens primære aktiv.

På mange måder så er det u hensigtsmæssigt for bevarelsen af de først industrialiserede landes fortsatte høje andel af verdensøkonomien, hvis det bliver alt for åbenlyst, i hvor høj grad den afhænger af valutaen, den funktion og økonomiske betydning der ligger i at have magten over produktionen af pengene.

Værdien af pengene har det med at forsvinde, når det går op for dem, der bruger dem, at deres værdi alene afhænger af tilliden til dem.

Den vestlige verden har levet af at sætte sig selv og resten af verden i gæld

Men den vestlige verden lever i høj grad af at sætte sig selv og resten af verden i gæld, dvs. af at sætte penge i verden som lån i kapitalværdier. Forudsætningen, for at den vestlige verden kan skabe købekraft hos sig selv og sine, er, at der er prisstigninger i realkapitalen. Uden fortsatte prisstigninger på det, der kan belånes og bruges som grundlag for udstedelsen af penge, så forsvinder grundlaget for at udstede penge. Det er her problemet ligger.

Priserne på realkapital er svunget op og ned. Finanskrisen kom af, at man opdagede, at troen på fortsatte prisstigninger på boligerne i USA var ubegrundet. Hele den finansielle sektor var skruet ind på disse stigninger, som gik i sig selv med den svigtende tro på dem.

Det samme er sket i EU og andre steder i verdensøkonomien. Der er udstedt mange penge som lån i kapitalværdier, der nu falder i værdi. Det betyder, at finanssektoren, der lever af at sætte disse penge i verden som lån til boligejere, spekulanter og producenter, har måttet sande, at sikkerheden bag deres udlån er forsvundet, at deres skyldnere er blevet insolvente, og at grundlaget for udstedelse af yderligere lån, skabelsen af likviditet i det økonomiske system, er forsvundet.

Det betyder, at bankerne mangler penge. Hele det pengeøkonomiske system har været baseret på prisstigninger på realkapital. Nu er inflationen væk. Og den anden side af pengenes væsen bliver derfor mere synlig.

Hvor man før var i stand til at fortrænge opmærksomheden fra det faktum, at penge er gæld, dvs. tilgodehavender for den ene hos den anden, der er man pludseligt blevet mere opmærksom på, at pengene mindst lige så meget er fordringer, gæld, som det at være aktiver, og måske endda urealistiske fordringer på fremtidige ydelser.

En stor del af de afdrag, som alverdens skyldnere har betalt sine kreditorer med over de sidste mange år, er blevet betalt i kraft af yderligere gældsstiftelse, der selvfølgelig ikke har gjort gælden mindre. Det er logikken i finansboblen, gældskrisen. Bobleøkonomien var mulig, så længe at alle troede på at priserne på realkapitalen bare steg og steg. Det gør man ikke længere.

Visdommens kerne

Det, man må sande nu, er, at de sidste mange års såkaldte økonomiske vækst har været baseret på inflation. Inflationen har ganske vidst gjort det muligt for den vestlige verden at købe og hente ind i udlandet, hvad man ikke selv havde eller kunne producere. Men den har ikke nødvendigvis gjort verden rigere. Nu ser selve pengemekanismen, den måde som pengene er blevet sat i verden på, ud til at være holdt op med at fungere, og den vestlige verdens livsstil kan derfor ikke opretholdes mere.

Den vestlige verdens valuta og købekraft i forhold til udlandet er truet. I øjeblikket er alle de politiske eliter, de kommercielle mediers opmærksomhed og økonomerne skruet ind på at bevare den vestlige verdens valutare overherredømme, vestens sidste aktiv. Men det kompliceres af en lang række af de bivirkninger, som fastkurspolitikken, den europæiske udgave af en institutionaliseret monetarisme afstedkommer socialt, økologisk og kognitivt.

De dygtigste entreprenører i tysk økonomi klarer sig fantastisk godt i den situation, som vi har nu i verdensøkonomien, sammen med de fjernøstlige tigerøkonomier og de olieproducerende råstofproducerende lande i Latinamerika og Mellemøsten.

Men økonomien er generelt meget dårlig og lige frem dysfunktionel inden for det europæiske fællesskab. Likviditeten mangler. Der udstedes ikke penge nok i de mere regionale og perifere dele af fællesskabet. Kun i de økonomisk stærke centre kan man producere og sælge til konkurrencedygtige priser. Skævheden i konkurrenceevne og fordelingen af mulighederne for økonomisk udvikling bliver mere og mere udpræget inden for EU. Arbejdsløsheden er gigantisk og helt uholdbar i mange af de perifere lande, og både stater og banksektor truer med at gå konkurs i fx Spanien, Italien, Grækenland osv. Alene over de sidste to år har der været 14 topmøder på europæisk plan, der alle har handlet om, hvordan krisen skulle tackles. Man har dog ikke villet se problemerne for sig. I stedet har man forlænget sygdommen med forsøget på at redde sygdommen, altså Euroen, frem for patienten, hele det politiske system, samfundets patetiske fokus på en vækst, der på mange måder er mere destruktiv en konstruktiv, mere inflation end reel udvikling.

Det er helt centrale for at forståelsen af sygdommen er det, at Euroen som sådan er sat i verden for at bevare Europas position i forhold til resten af verden, dvs. den store købekraft i forhold til resten af verden. Det er konsekvenserne af bestræbelserne på at bevare denne valuta, der ikke er til at bære.

Sparepolitikken, som den bl.a. defineres med den indgåede finanspagt på EU-plan, gør kun problemerne større. Forsøgene på at redde finanssektoren har været med til at forøge staternes gæld, og den bebudede bankunion ændrer ikke grundlæggende på forvekslingen af inflation i priserne på kapital med vækst. Det er helt uholdbart, at blive ved med at lade som om, at det eneste, der virker produktivt i økonomisk forstand, er forøgelsen af udbuddet af arbejdskraft. Efterspørgslen kommer ikke med udbuddet, uanset hvor mange gange det påstås.

Den egentlige mangel består i mangel på de ressourcer, der er forsvundet med forbruget af dem, og som kun findes i de begrænsede mængder, der kun kan hentes hjem til EU i kraft af en hård valuta, på en måde der kan beskrives som tyveri fra resten af verden, der har mere ret til en reel økonomisk vækst, end EU og USA. Det ved man et og andet sted godt. Men det vil man ikke indrømme på grund af kognitive og æstetiske svigt.

Den gamle vestlige verden har ikke skabt ret mange værdier de sidste mange år. Den har forbrugt resten af verdens ressourcer, og det kan den ikke blive ved med.

Den må ændre adfærd, skrue ned for sine forventninger om fortsat øget forbrug, og den må agere mere ansvarligt og sympatisk i forhold til de store udfordringer, dvs. forstå og handle hensigtsmæssigt i forhold til alle de problemer, som den vestlige verdens ekstravagante livsførelse har skabt.

Adkomsten til resten af verdens ressourcer vil begrænse sig af sig selv, uanset om man vil eller ej. Opgivelsen af den hårde valuta kommer som konsekvens af de helt uholdbare tilstande, som er skabt med arbejdsløshed og social økonomisk skævhed internt i EU med forsøget på at holde euroen oppe.

Noget lignende ser man i USA, hvor man på mange måder er ramt af de samme problemer, også selv om valutaen her endnu er langt større og selv om man har et mere integreret finansielt samarbejde mellem stat, centralbank og finansmarked.

Der må sættes mere på at få de lokale økonomier til at fungere igen. Dvs. forsøget på at bevare den hårde valuta og købekraften på verdensmarkedet må her som der erstattes af en forståelse for, at det af økologiske, realøkonomiske og sociale grunde er nødvendigt at få en lokal økonomi op og stå omkring lokale, men ikke nødvendigvis nationale valutaer.

Det skal med ind i den sociale selvforståelse, at inflation i priserne på kapital er inflation. At det er nødvendigt at udnytte de lokale ressourcer bedre i det lokale, her under arbejdskraften. At det store globale pengesystem er ekstremt destruktivt, på grund af transportsektorens enorme forbrug af fossile brændsler. Og endelig, så bliver det nødvendigt for især de nuværende ekstremt storforbrugende og storsvinende kaster inden for den herskende orden at forstå, at deres ekstravagante livsstil er helt uforenelig med det nødvendige hensyn til bevarelsen af civilisationens mulighedsbetingelser.

Der er rigtigt mange kognitive udfordringer her. Og det kommer til at koste blod, sved og tårer, for især dem, der anser sig selv for at være vor tids helte, nemlig de økonomisk højtflyvende, før de forstår, at de er problemet. De må ned med nakken, hårdt og brutalt! De vil kæmpe imod, ind til de har tabt til os og naturen, der repræsenterer en langt mere integreret, socialt ansvarlig og forpligtende naturlig og human nødvendighed.

<http://www.youtube.com/watch?v=d9NF2edxy-M>

(Someone I used to know)